

(Door Dick Hofland)

„Weet je wat ik niet begrijp, echt niet begrijp? Dat wij zeven miljard euro uitgeven aan een goederenspoorlijn naar Duitsland. Een technologie uit 1839 waarmee goederen vanuit het buitenland via ons land naar weer een ander buitenland worden vervoerd. Wat verdien je daar nou mee? De Betuwelijn is een investering in infrastructuur en laagwaardigheid, en daar schiet je economisch niets mee op. Die lijn komt ook nog eens langs een snelweg waar veruit de minste files staan en er is ook nog een rivier naast. Het slaat helemaal nergens op. Geloof me, in 2007 zal er een parlementaire enquête komen, omdat het weggegooid geld is.

Je moet investeren in nieuwe technologie en hoogwaardigheid. Zuid-Korea heeft alle inwoners een supersnelle breedbandverbinding gegeven. Dat is infrastructuur voor de hele wereld, voor minder geld dan de Betuwelijn. Daardoor heb je veel minder fysieke contacten tussen mensen nodig. Als ik nu vanuit Amsterdam voor een zakelijke afspraak de deur uit moet naar Rotterdam, ben ik toch snel drie uur reistijd kwijt. Als je een supersnelle internetverbinding hebt met tweezijdige tv-kwaliteit, kan ik voor diezelfde afspraak thuis blijven. Kijk, een koelkast kun je niet via internet verplaatsen, dat soort vervoer, dat soort fysieke verplaatsing zal blijven bestaan. Maar er is heel veel in het economische verkeer en ook wel in de privésfeer waarbij je geen fysiek contact nodig hebt voor hetzelfde resultaat. Ik weet het, ik weet het, als je de videoconferenties van tegenwoordig ziet, dan zijn mensen een postzegeltje op het computerscherm, dat is niks. Maar ik bedoel dus te zeggen dat als je er echt in investeert, je via het scherm bijna fysiek met elkaar kunt communiceren, met perfect beeld en geluid. Dan hoef je voor heel veel dingen de deur niet meer uit. In plaats van investeren in nieuwe wegen, zou ik in nieuwe technologie investeren. Dat ontlast enorm.

Ik noem niet voor niets Korea als voorbeeld, want daar komt Samsung vandaan. Dat is één van de topbedrijven in de wereld geworden. In die sector hebben wij Philips. En dat bedrijf heeft de slag volledig gemist op de drie belangrijkste technologische ontwikkelingen: Mobiele telefoon, videocamera en personal computer. En Samsung kan werken binnen perfecte randvoorwaarden. Als je zo naar Philips in Nederland kijkt, als je naar de Betuwelijn kijkt, is het niet zo moeilijk te voorspellen dat het steeds slechter zal gaan met onze economie. Wij vernieuwen niet, wij investeren niet in de goede dingen. Schiphol, ook zo iets. Schiphol heeft een financieel goed jaar achter de rug, jawel, maar het is niet veel meer dan dat mensen uit andere landen overstappen op weg naar andere landen. Dat stelt economisch niet zoveel voor als velen zeggen. Terwijl dat enorme Schiphol wel heel vervelend is voor acht miljoen mensen uit de Randstad die er omheen wonen. Waarom destijds Schiphol niet gelegd waar Lelystad nu is?

Ik heb het niet over prettiger, ik zeg niet dat het prettiger is om met elkaar te praten via een scherm dan lijflijk. Ik heb het over efficiënter. Als je de mogelijkheden hebt, kun je een afweging maken: ga ik iemand fysiek ontmoeten of via de computer? Denk niet dat iedereen dan zegt: ik ga liever ter plekke met iemand praten. Dan vergeet je dat de telefoon er ook voor heeft gezorgd dat mensen elkaar minder zijn gaan bezoeken. Doordat je kunt bellen, kun je ook al een afweging maken: ga ik erheen of doe ik het telefonisch? Tijdens mijn sabbatical na het drama met Newconomy ben ik een tijdje in Laos geweest. Daar zijn dorpen zonder straten, maar je hebt er wel een internetcafé. Dát alleen al. Je kunt altijd contact hebben met je mensen, je bedrijf.

\*\*\*

Mijn zoon werkt bij de NCRV-radio en schrijft daar al een half jaar een web-logboek. Dat lezen zo'n honderd mensen. Hij is ernstig ziek geworden. In het ziekenhuis zei hij: Wat doe ik nu? Hij wilde doorgaan en heeft dagelijks in dat logboek geschreven over zijn wel en wee. Hij had een tumor in het ruggemerg. Hij heeft beschreven hoe hij daarmee is omgegaan, hoe het was om tijdelijk aan zijn benen verlamd te raken, in een rolstoel te zitten. Nu lezen per dag ongeveer duizend mensen zijn dagboek en krijgt hij honderd, honderdvijftig reacties per dag. Er is een soort community ontstaan rond zijn genezingsproces. Zonder internet was dit onmogelijk geweest. Mensen leven mee, er komen wederzijds emoties los en dat allemaal bij elkaar is een enorme positieve energie voor zijn genezingsproces.

Twee uur na zijn operatie, vorige week, lag hij op zijn buik in de Vercouverkamer zijn stuk aan mij te dicteren. De tumor is verwijderd, het ziet er volgens de artsen goed uit. Het was een soort déjà-vu gevoel toen ik hoorde dat hij een tumor had. Mijn eerste reactie was: Nee, niet weer! Mijn eerste vrouw is op haar 30ste overleden aan kanker. Ik was toen net 33 en mijn leven was tot dat

moment gladjes verlopen. Ik wist even niet wat er gebeurde, maar realiseerde me toch al heel snel dat ik slechts twee keuzes had: De rest van mijn leven verpesten door me te laten overspoelen door emoties, door verdriet, door in zak en as te zitten of door er zo goed en zo mooi mogelijk mee om te gaan en verder te kunnen met onze twee jonge zoons. Ik heb vrij genomen en we hebben samen de mooiste tijd uit ons leven gehad. Dat klinkt misschien raar, maar ik had het niet willen missen. Binnen nare dingen kun je hele mooie momenten meemaken. Mijn vrouw en ik hebben toen vijf maanden heel close, heel intiem met elkaar geleefd. Door die prachtige tijd samen kon ik verder. Drie, vier weken na haar dood ben ik weer gaan werken en ik had relatief snel ook weer een nieuwe relatie. Mijn vrienden, collega's begrepen er niets van. Ik ben een probleemoplosser. Zakelijk en privé. Dat merk ik nu met mijn zoon ook weer heel goed. Ik ben me rotgeschrokken, natuurlijk, ik heb gehuild, natuurlijk. Ik heb emoties, ik ben geen machine, maar op de juiste momenten en op de juiste manier. Ik heb vrijwel meteen tegen mezelf gezegd: Hoe kan ik hier het beste mee omgaan? In paniek raken en totaal geen leven meer hebben of rationeel blijven en kijken hoe ik mijn kennis en ervaring maximaal kan aanwenden om mijn zoon zo goed mogelijk te steunen. Hij heeft er niets aan als ik word overpoeld door emoties, want dan kan ik niets voor hem betekenen. Ik denk zes stappen vooruit. Uit het verleden weet ik dat zelfs als artsen negatieve prognoses geven, je samen prachtige momenten kunt hebben. Ik weet wat er van mij wordt gevraagd en ik weet dat het voor hem altijd erger is dan voor mij. Gezondheid is voor negentig procent iets dat je zelf onder controle hebt. Mijn vrouw kreeg chemotherapieën, maar zat 's ochtends om tien uur weer op haar werk. Ik heb er ontzettend veel over gelezen en ik krijg steeds meer het gevoel dat genezen in jezelf zit. Medici en medicijnen zijn ondersteunend. Of je geneest, ligt voor een groot deel aan jezelf, aan de manier waarmee je omgaat met je ziekte. Ik zeg niet dat je een gebroken been niet moet behandelen, maar wel dat het na de behandeling sneller en beter geneest als je wilskrachtig aan je genezing werkt. Bijvoorbeeld door zelf veel oefeningen te doen in plaats van de hele dag met je been omhoog te blijven zitten. Gert-Jan Theunissen, de wielrenner die door keihard werken en doorzetten is genezen van zijn dwarslaesie, is het grote voorbeeld voor mijn zoon. Als Theunissen naar zijn artsen had geluisterd, was het waarschijnlijk nooit meer goed met hem gekomen. Weet je dat er eens een test is gedaan met een groep mensen van wie de helft een ziekte had, niet ernstig, en de andere helft niet, maar men ze liet geloven dat ze die ziekte wel hadden. Die mensen kregen ook een placebo, een nepmedicijn tegen die ziekte. Na drie maanden bleek dat de mensen die niets mankeerden toch anti-stoffen tegen die ziekte hadden aangemaakt.

\*\*\*

Ik heb reden genoeg om mezelf in een depressie te storten, maar dat geeft geen pas. Na de dood van mijn eerste vrouw ben ik hertrouwd en met die vrouw heb ik drie kinderen gekregen van wie de tweede, Lionel, na elf maanden is overleden. Ik begreep binnen 24 uur van de arts dat het kansloos was, dat dit kind niet lang zou leven. Hij had een ernstige hartafwijking en zijn longen functioneerden heel slecht. Ik heb er toen bewust voor gezorgd dat ik geen emotionele band met hem kon opbouwen. Ik heb afstand genomen, ik kon zijn lijden niet aanzien. Al het verdriet over het lijden van mijn eerste vrouw kwam toen ook weer boven. Lionel heeft geleden en gestreden, zijn dood was een opluchting. Natuurlijk is dat voor de moeder een heel ander verhaal. . De relatie met mijn laatste partner is vervelend geëindigd. Tegelijk met het einde van Newconomy eindigde mijn relatie met haar. Ik had steun nodig en die kon ze mij niet geven. Nu ben ik een tijdje alleen. Vorig jaar zijn mijn ouders kort na elkaar overleden. Mijn vader in januari en mijn moeder vier maanden later. Ze zijn 87 en 86 geworden en zijn, als je dat zo kunt zeggen, gelukkig overleden. Mijn vader is thuis overleden, met de kleinkinderen rond zijn bed. Mijn oudste zoon en ik zijn blij dat mijn ouders zijn huidige ziekte niet hoeven mee te maken. Ze hebben geen aftakelingsproces hoeven meemaken, ze zijn niet dement geworden, ze zijn aan ouderdom overleden. Van hen heb ik de kracht geërfd om te overleven. Ze hebben in Auschwitz en Mauthausen gezeten, waar ze ook alletwee hun eerste relatie zijn verloren. De vrouw van mijn vader werd bij aankomst in het kamp direct vergast, op zijn verjaardag. De man van mijn moeder is na enkele maanden in het kamp overleden. Mijn moeder zat in het kamp van Mengele. Hij verplichte ook joodse artsen om experimenten uit te voeren. Eén van hen heeft de baarmoeder van mijn moeder dicht genaaid. Later heeft hij tegen haar gezegd dat als ze de oorlog zou overleven er een herstel-operatie mogelijk was en ze misschien nog één kind zou kunnen krijgen. Dat ben ik geworden.

Mijn ouders hebben mij nooit belast met hun verleden. Ik besepte wel al heel snel dat ze iets vreselijks hadden meegemaakt, ook al werd er zelden of nooit over gesproken. Ik heb me toen voorgenomen dat ik ze zoveel mogelijk pijn zou besparen. Toen mijn eerste vrouw overleed, was mijn eerste gedachte niet: 'Wat moet ik nu?', maar: 'Wat erg dat mijn ouders dit moeten meemaken'. Ze hebben wel eens gezegd dat elke dag na 1945 dat ze nog leefden een geschenk voor ze was. Zo bezien kan ik ook vrede hebben met hun dood, na een huwelijk van ruim vijftig jaar. Hun leven is mooi afgerond volgens een natuurlijk proces. Daarom heb ik geen verdriet gehad om hun overlijden. Bij alle narigheid en verdriet die mij overkomen, houd ik ook steeds voor ogen wat mij ouders hebben meegemaakt en dan realiseer ik me dat ik niet zoveel te klagen heb.

\*\*\*

Ik ga dus ook niet zitten zeuren dat Newconomy is mislukt. Het is jammer. Ik heb een denkfout gemaakt. Ik dacht dat Europa en dus ook Nederland de ontwikkelingen in de Verenigde Staten zouden volgen maar ene paar jaar later. Daarom dacht ik ook te kunnen starten met het bedrijf op een moment dat internetbedrijven in de VS al enkele jaren draaiden. Ik voorzag wel dat het na een tijdje minder zou gaan, dat de groei er uit zou raken, maar ik dacht dat het eveneens een proces van jaren zou zijn en dat het in de rest van de wereld met een vertraging zou gebeuren ten opzichte van de VS. Net zoals het in de aanloop naar de top was gegaan. Nee dus, het was in de rest van de wereld en dus ook in Nederland op hetzelfde moment als in de VS afgelopen en ook nog eens in één keer. Dat kun je niet meer opvangen.

Dan zie je dat Nederland heel knap is in leedvermaak. Nee, ik zeur niet, want zo zit ik zelf ook in elkaar. Ik lach ook over anderen als ze eens worden afgezeken of te kijk gezet, dus ik vind dat je dan niet flauw moet doen als je zelf een keer het onderwerp bent. Ik ben geen Anneke Grönloh. Ik ga niet zielig zitten doen, ik duik niet onder, ik laat me niet mijn leven afnemen. Na het mislukken van Newconomy ben ik er wel een jaartje tussenuit gegaan. Ik kon het me veroorloven om een tijd ongebonden te zijn, al is het niet echt een rustig jaar geworden, omdat mijn ouders zijn overleden. Toch is het goed voor me geweest, ik merkte dat ik ongebroken was ondanks het vele persoonlijke verdriet en de zakelijke tegenslagen.

Niemand heeft mij persoonlijk financieel aangesproken op het mislukken van Newconomy, alleen een dwaas, meneer Van der Vegt, die me probeert af te persen door middel van bedreigingen. Tot mijn grote verbazing krijgt hij bij enkele media vrijuit de ruimte om te zeggen dat het zeker is dat ik binnenkort zal overlijden. Ik weet van enkele anderen hoe dubieus deze meneer in zaken is en hoe hij probeert mensen te bedriegen en af te persen. Hij is te laf is om het zelf te doen en huurt daarvoor anderen in, die mij een keer op straat een knal voor m'n kop hebben gegeven. Ook mijn auto is in brand gestoken en daar kan alleen hij maar achter hebben gezeten. Maar bij mij werkt dat niet, mij maak je niet bang. Ik let natuurlijk wél op, ik heb tv-camera's rond mijn huis, maar ik doe gewoon wat ik vind dat ik moet doen.

Van de beursgang met Newconomy ben ik niet rijk geworden. Ik had 3,3 miljoen aandelen, die in de goede tijd zo'n zestig, zeventig miljoen euro waard waren. Ik heb ze toen niet verkocht, omdat dat in het contract was vastgelegd, maar bovenal omdat ik vind dat je dat niet kunt maken. Als topman laad je meteen de verdenking op je dat je alleen op eigen gewin uit bent als je je bedrijf naar de beurs brengt. Kijk maar naar Nina Brink van World Online. De beurswaarde van Newconomy is momenteel zo laag, dat mijn aandelen nog ruwweg een half miljoen euro waard zijn. Wat is geld? Als ik goed kan leven, ben ik tevreden, meer hoeft ik niet.

Ik weet niet of ik ooit weer aan zo'n avontuur begin. Voorlopig zit ik weer in mijn ouwe stiel, de opiniepeilingen en ik moet toegeven dat ik dat toch wel heel erg leuk vind. Ik ben een nieuwswijk, ik houd van actualiteit en we zitten in een heel interessante politieke periode. Ook nu probeer ik te vernieuwen. Niet alleen door elke dag te peilen, maar de afgelopen week heb ik voor een wereldprimeur gezorgd tijdens het programma 'Ben je mijn stem waard?!' op SBS. Voor het eerst kon je in beeld zien hoe de diverse lijsttrekkers tijdens hun debat werden beoordeeld door de kijkers. De mensen die aan mijn dagelijkse peiling meedoen hadden voor dit programma een directe internetverbinding met de studio, waardoor je onder in beeld steeds een cijfer zag verschijnen dat geregeld veranderde. De politici zagen die waardering van de kijker ook en gespreksleider Ton Elias kon ze er op aanspreken. Op die manier hebben kijkers direct, real time, invloed op de politici en de manier waarop ze hun ideeën en standpunten overbrengen. Ik vind niet dat die manier tot nog meer 'onliners' en simplisme uitnodigt, maar dat politici er juist door

worden gedwongen helder te zijn.

Er zijn nog een paar dagen te gaan tot de verkiezingen en nog altijd is voor ruim de helft van de kiezers onduidelijk op welke partij ze gaan stemmen. Ongeveer een kwart weet het totaal niet en ongeveer een derde twijfelt tussen twee partijen; dat zijn de mensen die vandaag A zeggen en morgen B. Daardoor voorspel ik dat bij de verkiezingen de drie grote partijen, CDA, VVD en PvdA veel dichter bij elkaar zullen uitkomen dan nu het geval is. Veel LPF'ers gaan terug naar CDA, VVD en een beetje PvdA, veel CDA'ers gaan terug naar PvdA en VVD en veel SP'ers naar de PvdA. Dat verklaart ook de grote verschuiving van uiterst rechts (LPF) naar uiterst links (SP), voor zover de begrippen links en rechts nog opgeld doen. Dat zijn namelijk niet dezelfde kiezers, de meeste LPF-stemmers zijn niet naar de SP gegaan, maar naar de andere partijen. Het lijkt daardoor of kiezers moeiteloos van het ene uiterste naar het andere uiterste gaan, maar zo is het dus niet.

Voor een opiniepeiler zijn dit mooie tijden. Tot 1960 was elke verkiezingsuitslag tot op 1 procent hetzelfde. Nu heb je verschuivingen van tientallen procenten. De LPF die vanuit het niets in één keer 26 zetels haalt en nog geen jaar later weer bijna verdwenen is. Ik weet niet of ik dit werk de rest van mijn leven blijf doen, al ligt het wel dicht bij mijn hart. Ik vind het al heel wat dat ik op mijn 55e nog net zo intensief bezig ben, nog net zo'n vernieuwingsdrang heb als dertig jaar geleden. Ik had op safe kunnen gaan door bij mijn bureau Interview te blijven. Er werkten honderd mensen, we hadden een omzet van 25 miljoen per jaar en dat had ik mijn hele leven kunnen volhouden. Maar je leeft slechts één keer. Ik heb beslissingen genomen die goed zijn uitpakten en beslissingen die later fout bleken. Ik heb geluk gehad en pech gehad. Ik heb goede dingen gedaan en verkeerde dingen gedaan. Maar ik heb in elk geval geleefd."